

LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS KONTROLĖ

VALSTYBINIO AUDITO ATASKAITA

LIETUVOS RESPUBLIKOS ŪKIO MINISTERIJA

2005 m. balandžio 6 d. Nr. 1010-2-31

Vilnius

Vykdydami Lietuvos Respublikos valstybės kontrolieriaus patvirtintą 2004 metų valstybinio finansinio audito programą ir Valstybės kontrolės Finansinio audito 1-ojo departamento direktorės L. Šipkauskienės 2004-05-25 pavedimą Nr. 1010-2 vyriausioji valstybinė auditorė M. Vilkevičienė (grupės vadovas) ir vyresnioji valstybinė auditorė R. Vitenaitė Lietuvos Respublikos ūkio ministerijoje atliko valstybinį finansinį auditą.

Audito tikslas – įvertinti audituoto subjekto vidaus kontrolę, įskaitant finansų valdymą, turto valdymo, naudojimo, disponavimo juo teisėtumą ir pareikšti nepriklausomą nuomonę dėl 2004 m. finansinių ataskaitų tikrumo ir teisingumo. Atlikome šių 2005-01-01 finansinių ataskaitų auditą: Išlaidų sąmatų vykdymo balanso (forma Nr. 1), Biudžeto išlaidų sąmatos įvykdymo ataskaitos (forma Nr. 2), kitų formų (Nr. 3, 4, 5, 6, 7, 8, B-1, B-11, B-12) ir aiškinamojo rašto.

Ši audito ataskaita:

- yra sudėtinė išvadų, teikiamų Lietuvos Respublikos Seimui dėl metinės valstybės biudžeto įvykdymo apyskaitos, valstybės biudžeto projekto ir ataskaitos apie valstybei nuosavybės teise priklausančių turta, dalis;
- nurodo tik audito metu atliktus ir nustatytus dalykus, o finansines ataskaitas įvertinsime valstybinio audito išvadoje, kurią pateiksime Valstybinio audito reikalavimų nustatytu laiku.

Auditas atliktas vadovaujantis Valstybinio audito reikalavimais, patvirtintais Lietuvos Respublikos valstybės kontrolieriaus 2002-02-21 įsakymu Nr. V-26 (Žin., 2002, Nr. 20-790; 2004, Nr. 14-440), ir teisės aktais, reglamentuojančiais biudžetinių įstaigų buhalterinę apskaitą, finansinės atskaitomybės sudarymą, valstybės biudžeto asignavimų naudojimą, valstybės turto valdymą, naudojimą ir disponavimą juo, vidaus kontrolę, taip pat kitais teisės aktais.

Audito tikslui pasiekti ištyrėme audituoto subjekto apskaitos sistemą ir vidaus kontrolę, nustatėme reikšmingumą, įgimtos ir kontrolės rizikos lygį, pagal reikšmingoms sritims sudarytas audito programas (ilgalaikio turto, darbo užmokesčio ir socialinio draudimo, išlaidų prekėms ir paslaugoms, subsidijų ir dotacijų, Europos Sąjungos struktūrinių fondų) atlikome savarankiškas procedūras audito rizikai sumažinti iki priimtino audito patikimumo lygio ir surinkome įrodymus, reikalingus valstybinio audito ataskaitai ir nuomonei pagrįsti. Klaidų ir neatitikimų požiūriu įvertinome ne visas ūkines operacijas ir ūkinius įvykius bei sąskaitas, o tik tas, kurias atrinkome savarankiškoms audito procedūroms. Todėl yra audito rizika, kad audito metu galėjome nepastebėti kai kurių finansinės atskaitomybės informacijos netikslumų.

Pagal ūkio ministro 2000-10-10 įsakymu Nr. 6RN patvirtintą ir su Lietuvos Respublikos paslapčių apsaugos koordinavimo komisija suderintą (2000-09-25 protokolą Nr. 1) detalią įslaptintos informacijos sąrašą, suvestiniams duomenims apie materialinių mobilizacinių išteklių rezervą suteikta slaptumo žyma „Slaptai“, o suvestiniams duomenims apie materialinių išteklių rezervą žyma „Riboto naudojimo“. Ūkio ministerijos vykdomos specialiosios valstybės rezervo naudojimo programos (kodas 88.6) 2004 metų finansinės ataskaitos buvo audituotos pagal Finansinio audito 1-ojo departamento direktorės L. Šipkauskienės 2004-08-31 pavedimą Nr. 1010-5-1.9-RN-4 ir surašyta 2005-03-01 Valstybinio audito ataskaita Nr. 1010-5-1.9-RN-4 (riboto naudojimo).

Bendra informacija apie audituotą subjektą

Audituohtas subjektas – Lietuvos Respublikos ūkio ministerija (toliau – Ūkio ministerija) yra biudžetinė įstaiga, finansuojama iš valstybės biudžeto.

Audituohto subjekto adresas – Gedimino pr. 38 / 2, LT-01104 Vilnius; identifikavimo kodas 8862191; steigėjas – Lietuvos Respublikos Vyriausybė.

Audituohtu laikotarpiu Ūkio ministerijai vadovavo ūkio ministrai – Petras Čėsna (iki 2004-12-14), Viktor Uspaskich (nuo 2004-12-15, Lietuvos Respublikos Prezidento 2004-12 -07 dekretas Nr. 159), Finansų ir apskaitos skyriaus vedėja dirbo Stasė Rimkienė.

Ūkio ministerija 2004 metais dirbo pagal patvirtintą įstaigos strateginį veiklos planą, nustatantį programų tikslus, uždavinius, jų įgyvendinimo priemones ir vertinimo kriterijus.

Svarbiausias Ūkio ministerijos uždavinys – įgyvendinti Lietuvos ūkio plėtos politiką ir ilgalaikę strategiją.

Lietuvos Respublikos 2004 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymu (2003-12-11 Nr. IX-1884 su vėlesniais pakeitimais) Ūkio ministerijai

2004 metams patvirtinta 230136,0 tūkst. Lt asignavimų, iš jų – 217710,0 tūkst. Lt išlaidoms (iš kurių 8877,0 tūkst. Lt – darbo užmokesčiui) ir 12426,0 tūkst. Lt turtui įsigyti.

Lietuvos Respublikos Vyriausybė 2004-02-03 nutarimu Nr. 110 „Dėl 2004 metų Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto asignavimų paskirstymo pagal tvirtinamas programas patvirtinimo“ (su vėlesniais pakeitimais) patvirtino Ūkio ministerijai valstybės biudžeto asignavimų paskirstymą pagal 18 tvirtinamų programų, iš jų 12 – specialiųjų.

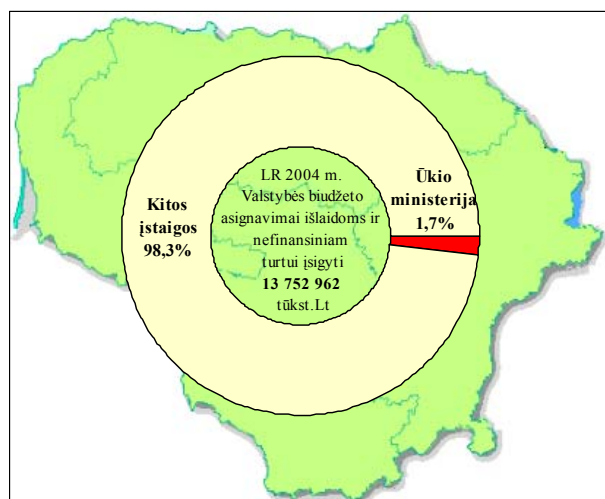
Lietuvos Respublikos Vyriausybė:

- iš Vyriausybės rezervo Ūkio ministerijai skyrė 300,0 tūkst. Lt lėšų, iš jų: Vyriausybės 2004-02-27 nutarimu Nr. 221 „Dėl lėšų skyrimo“ – 250,0 tūkst. Lt tarptautinės konferencijos apie verslo perspektyvas Europos Sąjungoje organizavimo išlaidoms apmokėti ir Vyriausybės 2004-09-13 nutarimu Nr. 1158 „Dėl lėšų skyrimo“ – 50,0 tūkst. Lt VŠĮ Lietuvos ekonominės plėtros agentūrai 5-ojo metinio Šiaurės ir Pietų Europos ekonomikos forumo organizavimo išlaidoms iš dalies padengti;
- 2004-05-19 nutarimu Nr. 592 „Dėl asignavimų paskirstymo“ Ūkio ministerijai skyrė 80,2 tūkst. Lt asignavimų minimaliai mėnesinei algai ir bazinei mėnesinei algai padidinti.

Be to, Ūkio ministerijai skirta 472,0 tūkst. Lt techninės pagalbos lėšų pagal Lietuvos 2004-2006 metų bendrojo programavimo dokumento 5 prioriteto „Techninė pagalba“ 5.1 priemonę „Pagalba rengiant, valdant, prižiūrint ir kontroliuojant programą (ERPF)“ (finansų ministro įsakymai 2004-05-30 Nr. 1K-203, 2004-08-30 Nr. 1K-301, 2004-09-29 Nr. 1K-321).

Taigi 2004 metais Ūkio ministerijos aštuoniolikai programų vykdyti patvirtinta bendra valstybės biudžeto asignavimų suma – 230988,2 tūkst. Lt, arba 132892,8 tūkst. Lt (135,5 proc.) didesnė, negu 2003 metais padarytos kasinės išlaidos. Audituotais metais Ūkio ministerija vykdė keturiomis programomis daugiau negu ankstesniais metais.

Lietuvos Respublikos 2004 metų valstybės biudžeto kontekste Ūkio ministerijai patvirtinti asignavimai yra reikšmingi – sudaro 1,7 proc.

1 diagrama

Faktai, išvados ir rekomendacijos

Ūkio ministerijos buhalterinė apskaita tvarkoma ir finansinė atskaitomybė rengiama pagal patvirtintas programas ir Lietuvos Respublikoje biudžetinių įstaigų apskaitą ir finansinę atskaitomybę reglamentuojančius teisės aktus. Apskaitos politika atitinka finansinės atskaitomybės rengimo pagrindą.

Ūkio ministerijos Biudžeto išlaidų sąmatos įvykdymo 2005-01-01 ataskaitos (forma Nr. 2) duomenimis 2004 metams patvirtinti (įskaitant patikslinimus) ir gauti asignavimai, jų panaudojimas (kasinės ir faktinės išlaidos) pateikiami lentelėje.

(tūkst. Lt)

Programos pavadinimas	Patvirtinti asignavimai 2004 m., įskaitant patikslinimus	Gauti asignavimai	Kasinės išlaidos	Faktinės išlaidos	Palyginimas	
					kasinių išlaidų su patvirtintais asignavimais	faktinių išlaidų su patvirtintais asignavimais
Iš viso	259294,7 *	94638,2	94752,0 **	93799,7	-164542,7 ***	-165495,0

* Įskaitant 27083,0 tūkst. Lt specialiosioms programoms (kodai 50.12, 88.1, 88.2, 88.3, 88.4, 88.6, 88.7, 88.9) vykdyti nepanaudotą asignavimų likutį 2004-01-01 ir 1223,5 tūkst. Lt specialiųjų programų (kodai 88.2, 88.3, 88.4) 2004 metų viršplanines įmokas į biudžetą.

** Kasinės išlaidos viršija gautus asignavimus, nes buvo panaudotas 291,5 tūkst. Lt specialiųjų atašė mėnesio išlaidų dydžio pereinamųjų lėšų likutis. Specialiųjų atašė mėnesio išlaidų dydžio pereinamųjų lėšų likutis 2005-01-01 sudaro 177,6 tūkst. Lt.

*** Iš jų: 126652,8 tūkst. Lt nepanaudota vykdant specialiąsias Europos regioninės plėtros fondo programas (kodai 60.21 ir 60.22) – šių programų lėšos (atitinkamai 141261,6 tūkst. Lt ir 42294,6 tūkst. Lt) 17-ai pareiškėjų buvusio ūkio ministro P. Čėsnos įsakymais buvo skirtos tik 2004 metų pabaigoje (lapkričio, gruodžio mėn.), nes paraiškos pateiktos vėliau nei tikėtasi. Faktinio lėšų išmokėjimo pagal šiuos įsakymus 2004 metais nebuvo. 14912 tūkst. Lt nepanaudota PVM Europos struktūrinių fondų paramos lėšoms ir bendrojo finansavimo lėšoms programai (kodas 61.1) vykdyti, nes laiku negauti mokėjimų prašymai arba pateikti prašymai buvo neteisingi.

Ūkio ministerija 2004 metais gautus valstybės biudžeto asignavimus panaudojo pagal nustatyta tvarka sudarytas sąmatas ir neviršijo sąmatose patvirtintų asignavimų.

Ūkio ministerija 2004 metais nepanaudojo ir grąžino į valstybės biudžetą 177,0 tūkst. Lt valstybės biudžeto lėšų (Valstybės išdui pateiktos mokėjimo paraiškos – visos apmokėtos).

Ūkio ministerija Lietuvos Respublikos 2004 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo 3 priedėlyje patvirtintą pajamų įmokų į valstybės biudžetą užduotį įvykdė 152,8 proc., arba 1207,6 tūkst. Lt daugiau, negu patvirtinta (2004 m. patvirtinta 2285,0 tūkst. Lt, faktiškos įmokos – 3492,6 tūkst. Lt).

Ūkio ministerijos vidaus kontrolės sistema sukurta vadovaujantis Lietuvos Respublikos vidaus kontrolę, įskaitant finansų kontrolę, ir vidaus auditą reglamentuojančiais teisės aktais. Vertindami įstaigoje taikomas kontrolės procedūras, įskaitant finansų valdymą, nustatėme, kad kai kurios kontrolės procedūros yra nepakankamai veiksmingos.

Ūkio ministerija nesilaikė Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų sudarymo ir vykdymo taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001-05-14

nutarimu Nr. 543 (2004-06-15 nutarimo Nr. 751 redakcija) 26 punkte ir prieš šias taisykles galiojusios tvarkos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001-05-14 nutarimu Nr. 543 25 punkte nustatytų gautų pajamų pervedimo į biudžetą terminų.

Per 2004 metus visa gautų pajamų suma pervesta į biudžetą pilnai bei tais pačiais metais ir įtakos metinės finansinės atskaitomybės teisingumui neturėjo.

Ūkio ministerijos surinktų ir pervestų į valstybės biudžetą pajamų įmokos ataskaitinio laikotarpio pabaigoje suderintos su Vilniaus apskrities valstybine mokesčių inspekcija.

Ūkio ministerija 2004 metų programų sąmatų 2.7.3 straipsnyje „Darbdavių socialinės pašalpos“ nenumatė asignavimų apdraustiesiems asmenims, tapusiems laikinai nedarbingais, ligos pašalpoms už 2 pirmąsias kalendorines nedarbingumo dienas mokėti. Minėtoms išlaidoms Ūkio ministerija naudojo asignavimus, skirtus darbo užmokesčiui (ekonominės klasifikacijos kodas 2.1.1). Lietuvos Respublikos finansų ministro 2003-07-03 įsakymu Nr. 1K-184 patvirtinta Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių biudžetų pajamų ir išlaidų klasifikacija įsigaliojo nuo 2004-01-01.

Ūkio ministerija turtą valdo, naudoja ir disponuoja juo bei apskaito vadovaudamasi galiojančiais teisės aktais.

Audito metu, atlikus pasirinktų sutarčių, sudarytų 2004 metais, teisinį vertinimą, pastebėta, kad Ūkio ministerijos sudarytose paramos sutartyse nebuvo numatyta kai kurių galimų apribojimų subjektams, gaunantiems finansinę paramą iš ministerijos administruojamų programų lėšų. Galimi apribojimai subjektams nebuvo numatyti ir ūkio ministro įsakymais patvirtintose Finansinės paramos teikimo taisyklėse. Kai kuriose Finansinės paramos teikimo taisyklėse buvo nuostatų neatitinkančių galiojančių norminių teisės aktų.

Atsižvelgiant į teisinės normas ir praktiką, taikomas iš Europos Sąjungos struktūrinių fondų teikiama paramai gauti, mūsų nuomone, paramos sutartyse turėtų būti bent minimalūs apribojimai, tokie kaip: ilgalaikis turtas turėtų būti apdraustas paramos davėjo naudai, šio ilgalaikio turto 5 metus negalima parduoti, perduoti, kitaip suvaržyti teisių į jį, išvežti iš Lietuvos ir kt., taip pat numatytos veiksmingesnės kontrolės priemonės pagal projekto specifiką ar būtinybę (patikra vietoje, auditas ir kt.).

Ūkio ministras Viktor Uspaskich įsakymais (2005-02-15 Nr. 4-73 ir 2005-02-25 Nr. 4-87) patvirtino naujas Finansinės paramos teikimo taisykles, kuriose įtvirtino svarbiausius apribojimus ir papildomas kontrolės priemones subjektams, gaunantiems finansinę paramą.

Ūkio ministerija 2004 metais iš asignavimų patvirtintoms programoms (kodai – 2.3, 3.1, 4.2, 4.4, 50.12, 60.21, 60.22, 88.2, 88.3, 88.4, 88.5,) vykdyti pagal paramos sutartis (sutartis) įvairiems ūkio subjektams suteikė paramą projektams vykdyti ir kompensavo visas ar dalį išlaidų

(įskaitant pirkimo PVM) priklausomai nuo pagalbos intensyvumo (projektai audito metu nebuvo vertinami).

Ūkio ministerija sutartyse, be kita ko, įsipareigojo „pervesti Paramos gavėjui paramą faktinėms išlaidoms (su pirkimo PVM), susijusioms su Projekto įgyvendinimu ir nurodytoms Projekto vykdymo išlaidų sąmatoje, padengti“. Paramos gavėjai įsipareigojo „į atskaitą įtrauktą iš paramos lėšų mokamų prekių (paslaugų) pirkimo (importo) PVM sumų neįskaityti į faktines išlaidas“.

Paramos gavėjai, atsiskaitydami ministerijai už projekto įvykdymą, be kita ko, pateikia projekto dengiamas išlaidas (įskaitant pirkimo PVM) pateisinančių dokumentų (PVM sąskaitų faktūrų, mokėjimo pavedimų, banko išrašų, kitų apskaitos dokumentų) suvestinę ir jų patvirtintas kopijas.

Ūkio ministerija tokią paramą sąmatose ir buhalterinėje apskaitoje priskiria subsidijoms (kodas 2.4).

Taip Ūkio ministerija 2004 metais suteikė 35386,6 tūkst. Lt subsidijų, iš kurių 8638,1 tūkst. Lt subsidijų (su pirkimo PVM) – 147 ūkio subjektams PVM mokėtojams. Subsidijuoto PVM suma – apie 1300 tūkst. Lt.

Ūkio ministerija neturi galimybių atlikti PVM tyrimo ūkio subjektuose ir (ar) užtikrinti paramos gavėjo prievoles, susijusias su PVM. Taigi egzistuoja rizika, kad paramos gavėjas PVM mokėtojas iš ministerijos suteiktos paramos apmokamas pirkimo PVM sumas gali įtraukti į PVM atskaitą ir taip sumažinti į biudžetą priklausančias mokėti PVM sumas arba jį susigrąžinti iš biudžeto.

Atkreiptinas dėmesys, kad Ūkio ministerija 2004 metų birželio – spalio mėn. iš asignavimų patvirtintoms programoms (kodai 3.1, 4.4 ir 88.3) vykdyti pagal paramos sutartis suteikė devynioms biudžetinėms įstaigoms (asignavimų valdytojams) 1583,5 tūkst. Lt finansinę paramą projektams (priemonėms) vykdyti. Šalys sutartyse numatė, kad šių sutarčių sąlygos yra konfidencialios. Biudžetinės įstaigos iš Ūkio ministerijos gautą tokią paramą apskaito kaip tikslinės paskirties pavedimų lėšas. Pavyzdžiui, už paramos lėšas įsigytą ilgalaikį turtą biudžetinė įstaiga atskaitomybėje nurodo kaip „gauta parama“. Remiantis Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymo 3 straipsnio 2 dalies nuostata, mūsų nuomone, biudžetinių įstaigų (asignavimų valdytojų) vykdomiems projektams (priemonėms) asignavimai turėtų būti tvirtinami ir paskirstomi (perskirstomi) įstatymu ar kitu teisės aktu.

Įvertinę tai, *rekomenduojame*:

1. Patikslinti 2005 m. programų sąmatas pagal Lietuvos Respublikos finansų ministro patvirtintą Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių biudžetų pajamų ir išlaidų klasifikaciją.

2. Sustiprinti pajamų, gautų už suteiktas paslaugas, savalaikio pervedimo į biudžetą kontrolę.

3. Kas ketvirtį apie suteiktą paramą ūkio subjektams PVM mokėtojams informuoti Valstybinę mokesčių inspekciją prie Finansų ministerijos.

Finansinio audito 1-ojo departamento direktorė

Laima Šipkauskienė

Audito grupės vadovė –
Finansini audito 1-ojo departamento
vyriausioji valstybinė auditorė

Marjana Vilkevičienė

Susipažinome:
Lietuvos Respublikos ūkio ministras

Viktor Uspaskich

Finansų ir apskaitos skyriaus vedėja

Stasė Rimkienė